Monica Bratt

En intervju av Anna Orrghen

22 november 2007

Intervju 24

Från matematikmaskin till IT

Denna intervju har genomförts inom ramen för projektet Från matematikmaskin till IT som är ett samarbete mellan Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska museet finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Originalinspelning och transkript finns tillgängliga på Tekniska museet i Stockholm. Intervjun bör refereras på följande sätt:

Monica Bratt, intervju från 2007 av Anna Orrghen, medie- och kommunikationsvetenskap, Institutionen för kultur och kommunikation, Södertörns högskola, Stockholm.

Nyckelord: Lunds Datacentral, Bibliotekstjänst, FORTRAN, C, ALGOL, katalogisering, BUMS, BURK, LIBRIS, programmering, systemerare, folkbibliotek.

Abstract

This interview with Monica Bratt was conducted at Bibliotekstjänst (BTJ) in Lund by Anna Orrghen on 22 November 2007. It dealt with Bratt's first contact with digital technology at the Faculty of Engineering (LTH) at Lund University during the late-sixties when she studied Numerical Analyses and learned how to use SMIL. Bratt's first position was at LTH where she worked as a programmer between 1969 and 1970. In 1971 Bratt joined BTJ where her first task was to write a program used for stamping bibliographical data. In the interview Bratt described the experiences made by constructing programs for the bibliographical part of BUMS since the early seventies and the changed working conditions related to the profession as a programmer has undergone since then.

Informant: Monica Bratt
Intervjuare: Anna Orrghen
Tid: 22 november 2007
Plats: Lund

Anna Orrghen: För bandspelarens skull ska jag tala om att mitt namn är Anna Orrghen och jag sitter på Bibliotekstjänst i Lund tillsammans med Monica Bratt. Monica är programmerare, bland annat.

Monica Bratt: Ja, det får man väl säga. Systemerare hette det förr i världen, numera heter det IT-specialist eller något.

Anna Orrghen: Jag tänkte faktiskt börja 1945 då du föddes i Malmö, är du uppväxt där?

Monica Bratt: Ja.

Anna Orrghen: Vad jobbade dina föräldrar med?

Monica Bratt: Min mamma var hemmafru naturligtvis, det var ju den generationen. Och min pappa var disponent på ett företag som tillverkade och sålde tvättmedel, framförallt till industritvätt, sjukhus och sådant.

Anna Orrghen: Minns du om du tidigt har haft något teknikintresse?

Monica Bratt: Nej, jag kunde knappast stava till det ordet på den tiden. Jag är i stort sett uppväxt på 50-talet, nej jag tror knappt att det ordet existerade. Det är klart att det gjorde, men min pappa var av åsikten att elektricitet var sådant som kom genom väggen. Han sade det i och för sig på skoj. Det är en väldig skillnad. Det fanns inga grejor, det fanns ju ingenting. Det här överflödssamhället som vi har nu existerade inte. Man talade om det glada 50-talet, och det var det väl också på ett sätt, för vi hade en väldig utveckling. Men det fanns inte så mycket grejer som det finns nu. Jag kan bara jämföra när jag växte upp och när mina barn växte upp, mängder med leksaker. Klart jag tyckte det var jättekul att köp leksaker till mina barn men själv hade jag inte några. Det fanns ju inget, det fanns inget sådant. Det är ett fullständigt annorlunda samhälle. Det var ett mycket mer litet samhälle. Man hade inte mycket kontakt. Telefon fanns naturligtvis, men radio, ja, TV, nej. Det kom senare. Så man fick inte alls den informationen. Nu har du världen på ett klick. Det påverkar allting, det är självklart.

Anna Orrghen: Läste du mycket?

Monica Bratt: Ja, jag har varit en riktig bokmal.

Anna Orrghen: Var det någon särskild typ av böcker?

Monica Bratt: Enid Blyton, Kitty, pojkböcker, allt. Jag var en som läste jättemycket, nästan alltid.

Anna Orrghen: Var det någon lärare i skolan som särskilt uppmuntrade det här?

Monica Bratt: Nej, oh nej, absolut inte. Det var helt eget får man säga. Skolan var också annorlunda på den tiden. Lärarens roll var inte att uppmuntra på det viset, det var att lära

ut saker och ting och hålla ordning och reda. Det har blivit en förslappning, kan man kalla det, i någon mening på kunskapsnivån. Tidigare skulle man lära alla psalmverser utantill, och det tyckte man var vansinnigt. Men det är faktiskt bra för man lärde sig att lära sig utantill. Man fick en helt annan studieteknik i och med att man var tvungen att lära sig. Man skulle lära sig årtal, man skulle lära sig psalmverser, man skulle lära sig väldigt mycket utantill. Och det har man haft glädje av. Det var jättetrist när man gjorde det, naturligtvis, men i vuxen ålder har man faktiskt lärt in den tekniken. Det är en träningssak allt det där och det har man jättemycket igen. Sen är det likadant med allt grammatiktraggel man hade, det var hur bra som helst sen. Det var hemskt när man höll på med det men det har gett väldigt mycket tillbaka. Det tänker man nog inte på, tror jag, när allting ska vara så väldigt inspirerande för barnen nu för tiden. Ja, man gör det uppväxande släktet en otjänst tycker jag faktiskt. Det har faktiskt varit ganska bra lärande, just det här tvångsinlärandet. Att man ska kunna rabbla multiplikationstabellen om du så blev väckt mitt i natten så bara trycka på en knapp så skulle man kunna nians tabell, ungefär. Det känns kanske lite omotiverat för barnen, men man har igen det.

Anna Orrghen: Du tog studentexamen -63 och då gick du latinlinjens halvklassiska gren i S:t Petri högre allmänna läroverk?

Monica Bratt: Ja.

Anna Orrghen: Är det någon särskild lärare du kommer ihåg därifrån?

Monica Bratt: Ja, jag hade en väldigt speciell lärare i latin, han gjorde ganska så stort intryck. Men det är egentligen inte mer än att min latinlärare uppträdde sedermera i programmet Musikfrågan. Det är länge sen, det var väl Sten Broman som ledde det. De var i lag om tre personer, han var med som specialist, de var bara specialister då. Sen kan man alltid komma ihåg de här skräckexemplen man hade också men det kan man ju inte spela in på band.

Anna Orrghen: Började du läsa vid universitetet direkt efter gymnasiet?

Monica Bratt: Ja, det gjorde jag.

Anna Orrghen: Var det självklart att du skulle gå vidare till universitetet?

Monica Bratt: Ja, det var det faktiskt. På den tiden skulle alla bli psykologer, så även jag. Jag började faktiskt. Och dumt nog hade man inte utbildningar utan man skulle ha en viss kombination i examen och man fick söka in på kurserna. Bland annat var det psykologi och tyvärr hade jag så pass bra betyg att jag kom in på den kursen och det var lite dumt om man säger så.

Anna Orrghen: På vilket sätt då?

Monica Bratt: Jo, för att det var nog inte riktigt det som låg för mig. Jag uppskattade aldrig den här tjocka amerikanska litteraturen där det mest var blaj. Den studietekniken hade man aldrig lärt sig. Jag hade ju latin som huvudämne och latin ligger väldigt nära matematiken. Det är inget pluggande utan man ska förstå. Det är ett rätt logiskt språk. En mening innehåller så otroligt mycket till skillnad från sådant här som historia, samhällskunskap och allt vad det heter som är mer flum. Det är väldigt mycket tyckande hit och dit, det kan broderas ut hur mycket som helst. Det gör man inte med matte, det gör

man inte med latin. Det gör man egentligen inte med något språk om man läser det ur grammatisk synvinkel. Så psykologi, nej. Men det var lärorikt, vi sysslade med intelligenstest, vi intelligenstestade barn från någon skola. Det är rätt märkligt att man fick göra det.

Anna Orrghen: Men sedan började du läsa andra ämnen?

Monica Bratt: Ja, jag fortsatte egentligen på de ämnena som skulle in i psykologexamen, sociologi, pedagogik och statistik. När jag läste statistiken tänkte jag att det var mer det som låg för mig. Så jag började läsa matte istället och sen har jag gjort det.

Anna Orrghen: Även numerisk analys?

Monica Bratt: Ja. När jag var klar med min examen hade luften gått ur arbetsmarknaden så man fick inget jobb. Och när man då ringde sa de ”jaha, vad har du för någonting? Jo, du har ju statistik framförallt. Jaha, kan du programmering?” ”Nej …” ”Kan du numerisk analys?” ”Nej …” Men då fick jag göra någonting åt det, så då läste jag numerisk analys. Sen fick jag jobb efter det och det fick jag genom institutionen. När jag skrev in betyget frågade universitetslektorn om jag skulle läsa tvåan och då svarade jag ”njae, om jag inte får något jobb”. Sen ringde han några dagar senare ”jag har ett jobb här till dig om du vill ha det”. Och det ville jag ju. Det var en amanuenstjänst i ett projekt på institutionen för byggnadsfunktionslära på LTH.

Anna Orrghen: Det var vid Datacentralen i Lund?

Monica Bratt: Ja, jag satt på arkitektur. Det var ett projekt som i samarbete med kulturgeografiska institutionen och man registrerade koordinater på kartan på hålkort. Sen skulle man beskriva området utifrån det. Jag vet faktiskt inte om det så småningom blev en doktorsavhandling eller om det bara var någonting annat. Men det blev ett färdigt projekt av det hela.

Anna Orrghen: Vem var det som ledde projektet?

Monica Bratt: Jag kommer faktiskt inte ihåg namnen. Men det var en från byggnadsfunktionslära och en som var från Kulturgeografi. Jag kommer inte ihåg vad de hette. Men han som var på byggnadsfunktionslära flyttade sedermera över till någon myndighet för fastighetsdata som de skapade och som lokaliserades i Gävle. Jag vet att han hamnade där. Att beskriva kartor var hans grej.

Anna Orrghen: Vad hade du för arbetsuppgifter?

Monica Bratt: Jag var programmerare.

Anna Orrghen: Vad var det för program ni skrev i?

Monica Bratt: Då skrev vi mest i FORTRAN och det var för att tolka det här. Man hade sådana här koordinatregistrerare. Det var ett{ritstift, kan man säga, som var kopplat till någon utrustning för att då kunde du markera på en karta, vilket motsvarar klicka i dagens läge, så åstadkom det en registrering på de hålkort vi hade då. Man kunde alltså lägga upp kartan digitalt. Det var väl föregången till dagens digitalisering som vi höll på med där.

Anna Orrghen: Hade ni skärmar på den tiden?

Monica Bratt: Nej, det var en stordator.

Anna Orrghen: Blev det som ni hade tänkt er?

Monica Bratt: Jag har ingen aning om vad det blev för det var ju bara att man genererade data för deras forskningsprojekt, det var bara en inmatningsmanick.

Anna Orrghen: Var det första gången du kom i kontakt med och arbetade med en stordator?

Monica Bratt: Ja, alltså, själva programmeringen inom numerisk analys var naturligtvis på en stordator. Det var på SMIL, siffermaskinen i Lund. ALGOL var det programmeringsspråk som jag läste, och maskinkod hade man också lite. Men det här var det första jobbet. Det var väl en UNIVAC-maskin man hade, och så hade vi något gammalt som låg kvar på något system.

Anna Orrghen: Minns du hur du upplevde det första mötet med datorn eller när du började förstå att datorer fanns?

Monica Bratt: Njae, ganska fascinerande förmodar jag. Jag var väldigt road av matematik och tyckte numerisk analys var väldigt kul. I och med att jag är språkintresserad passade programmering mig väldigt bra för det är ju också språk så det förenar språket med matematiken. Det var logiken där. Så det var kul.

Anna Orrghen: Det finns en docent i latin i Uppsala, Sten Hedberg, som var involverad i LIBRIS och av andar har jag hört att han förstod tekniken väldigt bra för det var samma logik. Det som låg till grund för latinet som språk och det som låg till grund för det de gjorde i datorn.

Monica Bratt: Ja, visst. Det är logik.

Anna Orrghen: Inga konstigheter alls?

Monica Bratt: Nej, men det är logik. När det gäller en dator så är det nollor och ettor, det är antingen on eller off. Så är det ju.

Anna Orrghen: Om vi går tillbaka till när du läste numerisk analys, vad hade ni för typ av kurslitteratur, svensk eller utländsk?

Monica Bratt: Själva numerisk analys var väl säkert någon amerikansk bok, men det kommer jag inte ihåg. Men när det gällde ALGOL var det faktiskt Studentlitteratur här som producerade. Det var väl Torgil Ekman. Den hette nog bara ALGOL. Och så hade man den här bibeln, Olle Doppings *Datamaskiner och Databehandling*. Den var som sagt, bibeln. Det var säkert någonting annat också men jag kommer inte ihåg. När det gäller programmering så var det nog mest svensk och när det gäller numerisk analys, tror jag det var amerikansk litteratur. Jag hade ett litet häfte som hette någonting om differentialekvationer, så den var ju väldigt svensk.

Anna Orrghen: Är de några särskilda lärare från den tiden som du minns?

Monica Bratt: Nej.

Anna Orrghen: Var ni många som läste i din årskurs?

Monica Bratt: Nej, det vet jag inte. Det beror på vad man menar med många. Det var så att numerisk analys fordrade förkunskaper i matematik just för att det inte är sådant som färska studenter gick på utan man var tvungen att ha bakgrund, till skillnad från matten. På min tid behövde man inte ha någon gymnasiekompetens i matematik för att läsa matematik vid universitet. Det väckte ju en del uppmärksamhet att jag kom där som latinare.

Anna Orrghen: Ja, för om man bara tittar på ditt cv på papperet så är det ett hopp, det vill säga en skillnad mellan de olika ämnena.

Monica Bratt: Ja. Men det fick jag göra, det tyckte jag var lite intressant.

Anna Orrghen: Fanns det någon skillnad i hur dina kurskamrater som hade läst matematik även vid gymnasiet och hur du uppfattade matematiken?

Monica Bratt: Ja, de hade svårare för det än jag hade. Definitivt var det på det viset, för det de hade lärt sig i matematiken på gymnasiet var så väldigt annorlunda, så de hade fått ett annat tänk än när man kom till universitetet. Jag hade ju inga fördomar så det var bara att gapa och ta emot ungefär. Det var nog betydligt enklare för mig.

Anna Orrghen: Hur var arbetsmiljön vid projektet som du gjorde vid institutionen för byggnadsfunktionslära?

Monica Bratt: Den var väl som vilken institution som helst på ett universitet. LTH var ingen skillnad. Det är väl inte som en normal arbetsplats. Där finns aldrig något ekonomiskt intresse på det viset, det finns ingen som ska sälja någonting eller något sådant utan det är mer att man håller på med sitt eget och en massa som forskar. Det blir en helt annan situation.

Anna Orrghen: Förde ni mycket diskussioner kring vad ni gjorde?

Monica Bratt: Nej, vad ska vi säga, jag var bara den som körde mjölken. Så jag visste egentligen inte särskilt mycket om vad det handlade om för övrigt, utan jag gjorde min grej. Jag var inte där mer än ett år. Jag hade den här tjänsten på ett år och de var väl inte så snabba egentligen så att då sökte jag annat jobb när det började ta slut. Jag ville inte vara arbetslös och sen när jag slutade sa de ”ja men vi hade ju tänkt att du skulle stanna”.

Anna Orrghen: -70 började du på Nixdorf Computers?

Monica Bratt: Ja, de var då nyetablerade i Sverige. De gjorde ett försöka att komma in här. De hade föregångaren till det som senare blev minidatorer, men det gick inte så bra så de lade ned.

Anna Orrghen: Hur kom det sig att du började arbeta där, sökte du en tjänst?

Monica Bratt: Jag sökte jobb där, ja. De hade en stor anställningsdrive och jag blev skickad på utbildning i Tyskland.

Anna Orrghen: Jaha, vad fick ni lära er då?

Monica Bratt: Ja, man fick lära sig deras assemblerspråk.

Anna Orrghen: Vad hade du för arbetsuppgifter där?

Monica Bratt: Jag var programmerare.

Anna Orrghen: Var det något särskilt projekt som du arbetade med?

Monica Bratt: Det var ju som så att vi hade någon enstaka kund, det var någon uppe i Huskvarna. De fixade inte att etablera sig på marknaden så verksamheten fick lägga av. Då försvann de från Sverige och sen köptes de upp av Siemens och kom tillbaka med bankomater. Men man hade lämnat den typen av maskiner som vi höll på med. Det blev aldrig någon hit, utvecklingen sprang ifrån dem på det viset.

Anna Orrghen: Efter det började du på Bibliotekstjänst -71?

Monica Bratt: Ja. Jag blev ju arbetslös i stort sett för att man skulle lägga ned. Ja, de permitterade. Man blev uppsagd allt efter som man blivit anställd och då frågade en som hade jobbat där tidigare ”har du ringt till Bibliotekstjänst?”. De var då kunder till Siemens. Då gjorde jag det och, ja, sen hamnade jag här.

Anna Orrghen: Det lät som allt var så mycket enklare på den tiden?

Monica Bratt: Både ja och nej. Det var en ganska kärv arbetsmarknad. Eller rättare sagt, det var en kärv arbetsmarknad. Det var många som kom ut från universitetet och det fanns inte någon arbetsmarknad som kunde svälja dem. Det var många som fullföljde sina psykologutbildningar och då stod de där med sin tvättade hals och fick väl aldrig kanske någonsin jobb inom den branschen. Jag vet att jag hade någon klasskamrat från gymnasiet som blev arkeolog. Hon kom aldrig någonsin i närheten av att få utöva sitt jobb. Hon blev sekreterare någonstans. Det var väldigt vanligt och det är det idag också. Man utbildar massvis som aldrig någonsin kommer att få något jobb. Man tar inte tillvara på utbildningen, det är hemskt synd.

Anna Orrghen: När du här på Bibliotekstjänst var det som programmerare och systemare. Vad gjorde du för någonting då?

Monica Bratt: Jag har varit här länge. Jag anställdes, fick jag sedermera veta, för att BTJ planerade att ta över LIBRIS. Det var därför de behövde utöka. Det första program jag gjorde var ett remsinläsningsprogram, alltså när man stansade bibliografisk data i någon mening i ett MARC-format.

Anna Orrghen: Vad var det som lockade med Bibliotekstjänst?

Monica Bratt: Det var väl inte något som lockade. Det var bara att det fanns ett jobb. Som sagt, arbetsmarknaden var inte så rolig.

Anna Orrghen: Hur var den här arbetsplatsen om du jämför med de andra?

Monica Bratt: Ja det var en väldig skillnad för det här är ett gammalt företag. Det grundades någon gång på 50-talet, det fanns en existerande företagsanda och det fanns en hierarki, det fanns ju allt. Det var i någon mening ett kommersiellt företag även om vi då var ägda av SAB, våra kunder. Det var inte riktigt ett normalt affärsdrivande företag men dock. Innan var jag på ett företag som inte lyckades komma in på marknaden. Vi hade i och för sig väldigt trevligt där för vi var ett gäng i ungefär samma ålder. Vissa hade hyfsad erfarenhet och kom från ADB-Centralen, det var ett konsultbolag som hade hand om drift. Men det var väldigt trevligt, väldigt roligt. Vi var unga och sysslade bara med sådant. Det här är ju ett företag som sysslade med allt. Jag var ju bara på dataavdelningen och utvecklingsavdelning, som det hette på den tiden. Vi var ju en del av en större verksamhet, för att stödja verksamheten. Så det blir ju annorlunda. Här var det fullproppat med bibliotekarier.

Anna Orrghen: Men du anställdes för den planerade sammanslagningen?

Monica Bratt: Ja, men det visste jag inte om. Det sade de aldrig till mig utan de behövde bara rekrytera.

Anna Orrghen: Hur arbetade ni med sammanslagningen eller tankarna kring sammanslagningen?

Monica Bratt: Jag var aldrig involverad i det på det viset. Jag var med någon gång sådär men det kan jag inte svara på.

Anna Orrghen: Vet du om det var ett initiativ som kom från Bibliotekstjänst sida?

Monica Bratt: Nej det vet jag inte. Staten har väl alltid lagt ut förfrågan eller uppdrag eller man får anmäla sig. Jag vet inte riktigt hur det fungerar.

Anna Orrghen: Vet du varför det inte blev av?

Monica Bratt: Jag höll på att säga att det var Staten gentemot kapitalet. Det har alltid funnits krafter som inte har velat, som alltid har velat ha LIBRIS i någon statlig regi. Och det är inte konstigt. Det är ju forskningsbiblioteken som det handlar om och som jag har upplevt det har det alltid funnits, jag skall inte säga en konflikt mellan forskningsbibliotek och folkbibliotek, det är inte det jag menar, men det är helt olika världar och riktar sig till så helt olika grupper, de är främmande för varandra. Förr var det ju också så att de hade väldigt olika bokbestånd. Det som fanns på forskningsbiblioteken fanns i regel inte på folkbiblioteken och vice versa, men nu har man luckrat upp det rätt mycket. Men på den tiden var det en rak linje som skiljde dem.

Anna Orrghen: Har du gått en bibliotekarieutbildning eller några andra liknande kurser?

Monica Bratt: Nej. För länge sen hade vi ett rätt trevlig initiativ att man kunde få göra praktik på bibliotek och jag har faktiskt varit två veckor på Lunds Stadsbibliotek. Det var väldigt intressant.

Anna Orrghen: Vad gjorde du då?

Monica Bratt: Jag fick vara med vid utlåningsdisken, jag fick vara med på inköpsmöten, jag var ute på någon filial. De tog väldigt väl hand om mig. Det var mycket, mycket intressant och mycket givande. Det var väldigt roligt faktiskt.

Anna Orrghen: När var det ungefär?

Monica Bratt: Ja, när kan det ha varit? Antingen om det var i slutet av 70-talet, kanske, eller i början på 80-talet, någonting sådant.

Anna Orrghen: Var det ett initiativ som kom från Bibliotekstjänst?

Monica Bratt: Det var från oss. Vi hade olika internutbildningar. Det fanns mycket man kunde välja på och däribland detta och då satte jag upp mig på det. Alla fick inte göra det utan av någon anledning så fick jag göra det och jag har haft väldig glädje av det, inom mitt jobb också, inte bara personligen. För det var väldigt kul att se hur man jobbar på bibliotek. Det var mycket intressant så det har jag haft glädje av.

Anna Orrghen: Är det några särskilda saker som du tänker på som du sen tog med dig tillbaka?

Monica Bratt: Det var överhuvudtaget hur arbetssituationen är, hur man jobbar, hur man bemöter låntagare, hur man har hand om bestånd, inköp och allting sådant, de rutiner som finns eller fanns på ett bibliotek. Det är väldigt intressant för Bibliotekstjänst har ju tidigare alltid varit ett företag som inte bara har varit inriktat på att sälja böcker utan även att rationalisera på biblioteken, och då ska man ju ha förståelse för hur bibliotek fungerar. Tidigare hade vi hade mycket erfarna bibliotekarier och sådana som såg framtiden. Vi hade Svante Hallgren, han var en stor man i denna värld som kanske inte var alltför populär men han var visionär. Bibliotekstjänst hade den framtoningen då, vi ledde folkbiblioteken någonstans. Ta utvecklingen av BUMS, utlåning- och katalogsystemet, det revolutionerade naturligtvis för biblioteken. Det kom inte från biblioteken, det kom från oss även om folk härifrån, naturligtvis, speglade vad folkbiblioteken behövde. Det fanns många som naturligtvis var lika mycket på alerten som Svante.

Anna Orrghen: Och också att förstå på viket sätt en rationalisering för er är en rationalisering för folkbiblioteken?

Monica Bratt: Ja, det var rationalisering för folkbiblioteken. Istället för att ha katalogkorten som man hade så skulle man ha mikrofilmkataloger. Sambindningskatalogisering sköttes ju här, så att säga, genom katalogkorten men det var ett väldigt fysiskt hanterande som vi så småningom ersatte helt och hållet. Katalogkorten finns nog inte längre här men de har ju funnits fram till för något år sen eller någonting sådant. Det är rätt fantastiskt.

Anna Orrghen: Ja. Hade de dem parallellt med BUMS?

Monica Bratt: Det var ett fåtal som köpte dem. Nej man hade dem aldrig parallellt utan man gick över, naturligtvis. Men det har tagit sin tid innan biblioteken har blivit datoriserade. Det är en stor grej och det kan vara för kostsamt kanske, i någon mening. De lever också under knapphetens stjärna.

Anna Orrghen: BUMS är Bibliotekstjänst ADB-system?

Monica Bratt: Bibliotekstjänst utlånings och mediasystem tror jag det står för.

Anna Orrghen: Just det. Och det var 1972 som man presenterade det?

Monica Bratt: Det kan nog stämma för det var precis när jag hade börjat. Jag kommer ihåg jag såg den här första utlåningsutrustningen Alltså den som man skulle registrera streckkodsetiketter med. Det såg ut som en liten tvättmaskin. Och så var det rullande enheter. Den skulle man ha på Slottfabsfilialen i Malmö, sätta ut den där. Det började i liten skala där sen presenterade man det nog på SAB:s årsmöte eller något liknande. Men det började där.

Anna Orrghen: Vet du hur det mottogs?

Monica Bratt: Man var väl rätt positiv till försöken vid den filialen. Jag var där ute och hälsade på dem. Det var naturligtvis väldigt mycket barnsjukdomar, självklart, det är ju inte så lätt att dra igång en sådan där sak. Det var ju helt ny teknik.

Anna Orrghen: Var det något särskilt som du minns?

Monica Bratt: Nej. Jag tror att man fick fart på tekniken ganska snabbt.

Anna Orrghen: Hur arbetade du med BUMS?

Monica Bratt: Jag har jobbat med katalogbiten. Jag har gjort inläsningsprogram, jag har gjort redigeringsprogram och allting sådant. Jag har alltså aldrig varit involverad i själva utlåningsdelen utan jag har bara sysslat med den bibliografiska databehandlingen.

Anna Orrghen: Hur gjorde du?

Monica Bratt: Katalogisatören hade en uppgift om en titel som kodades och stansades. Så småningom skulle det bli en läsbar form av det som var instansat och vi hade ett väldigt avancerat system för fotosättning. Det fanns innan jag började. Det hade skött allt från rad- och sidplanering och översättning till fotosättningskod, så vi gjorde ju allt. Vi hade en fotosättare också. På det viset gjorde vi tryckta produkter och det var väldigt avancerat, helt automatiserat. Sen var det naturligtvis en människa som satt och läste korrektur för att ta bort de där små grodorna. Det är ju så att det blir fel när man skriver, det kan man aldrig komma ifrån.

Anna Orrghen: När jag intervjuade Bodil Gustavsson som är katalogchef vid Stockholms universitetsbibliotek pratade vi om vitsen av att korrekturläsa för att blir det ett fel i systemet och jag som låntagare söker en titel hittar jag inte den.

Monica Bratt: Nej, då är den borta.

Anna Orrghen: LIBRIS är på väg att förändras. Nu ska det fungera lite mer som Google, om jag skriver fel så ska systemet förslå något liknande. Som det har varit tidigare kallade de det för skräp in och skräp ut

Monica Bratt: Javisst, sisu. Skit in och skit ut.

Anna Orrghen: När du programmerade för det här, utgick du ifrån de katalogkort som man hade innan BUMS?

Monica Bratt: Nej. Det gick till så att man lade in informationen. Det var en bibliotekarie som kodade upp informationen och satt och skrev på blanketter och angav fältkoder och indikatorer och text. Sen lämnades det till en stansavdelning som stansade remsor på detta och sen lästes de remsorna in och från början lagrades informationen på magnetband och därifrån plockade man ut informationen för att framställa tryckta produkter exempelvis Utländska nyförvärv, enligt givna katalogregler. BUMS ersatte kortkatalogen med mikrofilmskatalog som producerades enligt samma princip som de tryckta produkterna.

Anna Orrghen: Arbetade du också med utvecklingen av katalogiseringsreglerna?

Monica Bratt: Jag var programmerare och översatte kan man kalla det för. När jag började hade vi en Siemens stordator, det hette inte stordator på den tiden. Sen bytte vi till en Honeywell Bull och i samband med det byggde vi upp ett ganska avancerat makrospråk som skulle underlätta för att snabbt göra nya typer av uttag av katalogprodukter. Det var faktiskt väldigt fiffigt.

Anna Orrghen: Jag tänkte på antalet folkbibliotek och om man jämför med universitetsbibliotek finns det väldigt många. Hur fungerade det när de anslöt sig till BUMS? Anslöt de sig ett och ett?

Monica Bratt: Ja det såldes väl in, jag kommer inte ihåg. Ska vi bryta för lite fika, kanske?

Anna Orrghen: Ja, det kan vi göra.

[Kaffepaus]

Anna Orrghen: Nu ska vi se, vi pratade om BUMS och folkbiblioteken. Jo, det var om när de anslöt sig. Lanserade Bibliotekstjänst BUMS på något sätt?

Monica Bratt: Jo, det gjordes det naturligtvis och det var också en insäljningsgrej, men där har jag aldrig varit involverad. Vi har haft väldigt stora kunder så naturligtvis har det varit en insäljning.

Anna Orrghen: Vet du ungefär om det tog lång tid innan de började köpa in BUMS?

Monica Bratt: Nu kommer jag inte ihåg, men jag tror att vi hade en ganska bra kundanslutning relativt snabbt. Det tar tid att starta upp biblioteken också, men det kan jag inte säga. Så småningom började man lansera de lokala systemen också.

Anna Orrghen: Vad var det för system? Var det istället för BUMS?

Monica Bratt: Ja. För man insåg så småningom att de centrala systemen var så tungrodda. Rättare sagt att kunderna ville ha mer att säga till om själva, det var väl det som egentligen gjorde att man började med lokala system. Det var andra hälften av 80-talet någonstans. Det är efter den här perioden.

Anna Orrghen: Ja, men det är som ett resultat av den perioden?

Monica Bratt: Ja, jovisst. Det är i och med att persondatorerna kom. Då blev det annorlunda. Vi tillverkade ett lokalt system som hette BTJ 2000.

Anna Orrghen: Om vi säger om jag är ett folkbibliotek som har det systemet och du är ett annat folkbibliotek som har ett annat system, innebär det att vi inte kan kommunicera?

Monica Bratt: mellan de lokala systemen? Nej.

Anna Orrghen: Så då kan jag till exempel inte se vad du har för böcker?

Monica Bratt: Vi gjorde BURK, vår katalogdatabas. Den är grunden för de allra flesta av de lokala katalogerna och i den har man sitt bestånd, det syns. Staffanstorp har den boken, Göteborg har den boken och så vidare, på det viset kan man se det. De har byggt ihop sig också. Många kommuner har gått ihop med ett system så att det har skett en helt annan utveckling.

Anna Orrghen: Hur är relationen mellan BUMS och BURK?

Monica Bratt: BUMS var Bibliotekstjänsts utlånings- och mediakontrollsystem, BURK är den bibliografiska databasen. Och den började att byggas upp på tidigt 70-tal. Den är frikopplad från systemen.

Anna Orrghen: Om man jämför med LIBRIS så är BUMS det som är liknande?

Monica Bratt: LIBRIS är ju en den bibliografiska databasen. Sen kan de även kalla själva gränssnittet för LIBRIS. Men det gör inte vi utan BURK är databasen och vårt gränssnitt är BURKSÖK, så det är en skillnad.

Anna Orrghen: Har du haft kontakt med några folkbibliotek?

Monica Bratt: Nej, jag har aldrig varit ute hos kund. Annat än möjligtvis när vi höll på med nyförvärvslistor. Då hade man viss kontakt med beställaren, ”ser det här bra ut”, det är en annan femma. Men jag har aldrig varit involverad i någon som helst säljverksamhet eller kundstödsverksamhet ute. Nej, det har jag inte.

Anna Orrghen: För du har hela tiden varit programmerare och det är du fortfarande?

Monica Bratt: Ja, det gör jag.

Anna Orrghen: När systemen kom ut till folkbiblioteken, hade de synpunkter på att saker och ting skulle vara annorlunda som de kom tillbaka till er med?

Monica Bratt: Så var det säkert. Men, som sagt var, jag har aldrig varit involverad i utlåningsdelen utan jag har bara varit involverad i katalogproduktionsdelen och där är det så regelstyrt. Det är ingenting som de enskilda biblioteken kan och får ha synpunkter på, om vi ska redigera författare på ett sätt eller ej. Utan det styrs från helt annat. Det är det som är skillnaden.

Anna Orrghen: Vad är det för regler du har arbetat efter?

Monica Bratt: De reglerna är katalogiseringskommitténs. De bestäms från sådana som Anders Noaksson, som du ska träffa sen.

Anna Orrghen: Har Bibliotekstjänst ett annat katalogiseringssystem än universitetsbiblioteken?

Monica Bratt: Det finns olika katalogiseringssystem. Vi använder SAB-systemet.

Anna Orrghen: På vilket sätt har det utvecklats eller vad är det som har förändrats?

Monica Bratt: Arbetsmetoderna eller vadå?

Anna Orrghen: Både och kanske. Men först tänkte jag på katalogiseringssystemet. Har reglerna blivit annorlunda?

Monica Bratt: Vi har haft revisioner. Och det innebär att då får man göra om redigeringsprogrammen. Men det styrs från sådana som herr Noaksson. Vi hade en stor revision på 80-talet när man gick över till IISBD-interpunktion, som orsakade en hel del problem.

Anna Orrghen: Vad innebär det?

Monica Bratt: Innan var formatet enklare. Sen fick man mer, det skulle vara punkt, blank, streck, blank och sådana där mellan. Det var allt möjligt. Det var snedstreck framför författare och alla sådana saker. Men då blev reglerna sådana så det var ju bara att göra. Man får bygga programmen efter dem.

Anna Orrghen: Och hur har ditt arbetssätt förändrats? När du började -71 och kom till jobbet en arbetsdag, vad gjorde du då?

Monica Bratt: Då var det hålkort som gällde. Man skrev koden på kodblanketter.

Anna Orrghen: För hand?

Monica Bratt: Ja. I bästa fall kunde man lämna in till stansavdelningen som stansade hålkorten. Programkoderna var ju hålkort.

Anna Orrghen: Hade ni en egen stansavdelning?

Monica Bratt: Vi hade en hålkortsstans och en remsstans. Remsstansen var till för bibliografisk data och hålkort var det naturligtvis för det administrativa systemet plus programutveckling. Men oftast fick man stansa själv för det blev för mycket missförstånd, om man säger så.

Anna Orrghen: Vad kunde man göra för fel?

Monica Bratt: You name it. Man kan göra mycket fel. När jag började här hade den tidens maskiner inget skyddat operativsystem så var man lite klantig fördärvade man hela operativsystemet Då fick man läsa om in i systemet igen, så det var väldigt tungrott att

vara programmerare, det var det faktiskt. Det har blivit en fantastisk förbättring. Jag har skrivit maskinkod, jag har skrivit Assembler och sen kommit över i C som jag också skrivit en del i, på hög nivå, så det är ju en himmelsk skillnad. Det är så otroligt mycket mindre felkällor. För skriver man Assembler eller maskinkod, då skötte man adresseringen själv till cellerna och skriver man då fel, ja, då blir det ju åt skogen.

Anna Orrghen: Fick man någon reaktion på vad man hade gjort fel eller fick man bara en reaktion på att någonting var fel?

Monica Bratt: Nej man fick en dump.

Anna Orrghen: Vad är en dump?

Monica Bratt: En dump är när datamaskinen levererar en utskrift av minnet. Då fick man sitta där och läsa det och se ”vad var det nu som hade gått fel”. Det var kvalificerad felsökning. På testnivå fick man själv se sådana saker men om det var produktion var det alltid någon som kom och skrek.

Anna Orrghen: Var ni många programmerare?

Monica Bratt: När jag började var vi inte så många. Då var vi uppdelade i två avdelningar. En som heter utvecklingsavdelningen som sysslade med nya kataloger och en för mer administrativ. Vi var kanske ett par två, tre stycken. Kan vi ha varit en fem, sex, sju stycken kanske och sen när man lanserade BUMS mer, alltså när vi blev större och hade kommit igång, anställdes det rätt många. Då var vi många. Inte femtio på något vis, men vad kan vi ha varit, tolv, tretton, fjorton. Någonting i den stilen. Inte jättemånga, naturligtvis, men det tillkom ett antal.

Anna Orrghen: Är det några särskilda kollegor som du har arbetat lite mer med?

Monica Bratt: Vi jobbade med olika delar av BTJ:s verksamhet och det är klart att vissa jobbade inom samma som man själv gjorde, så var det ju. Vi var ju dedicerade.

Anna Orrghen: Och om du jämför med hur du arbetar idag?

Monica Bratt: I mitten på 1990 så flyttade jag ut i verksamheten istället, det blev en väldig skillnad.

Anna Orrghen: Vad innebar det?

Monica Bratt: Jo det innebär att då är jag en resurs för verksamheten. De kan komma direkt till mig. Jag kan ju påverka mycket mer än jag har kunnat och komma med mina åsikter grundade på min bakgrund. När man tänker sig att göra saker och ting så kan jag säga ”men det där kanske inte är så bra” eller ”så här kan vi göra istället”. Där kan man nog säga att egentligen kommer mitt psykologiintresse till användning. Jag är väldigt intresserad av arbetsmetoder. Jag tycker det är jätteviktigt att man har en bra arbetssituation och där tycker jag att datorerna ska hjälpa till. Låt datorerna ta hand om det tradiga jobbet så man kan syssla med någonting vettigt istället och jag tycker det är väldigt, väldigt viktigt att man har en bra arbetsmiljö. Att man inte ska sitta och jobba med mus och så vidare. Man ska ha enkelt och man ska bli serverad så mycket som möjligt och ändra i det som man blir serverad. Man ska inte behöva skriva in, man ska dra nytta av all informa-

tion som finns tillgänglig. Jag tycker det är viktigt och så tycker jag det är viktigt att man inte blir slav under systemen utan systemen är ett stöd för ens verksamhet. Att man inte sitter fast där och inte kan göra någonting åt det utan att man blir levererad valmöjligheterna. Man kan ändra själv, men man får upp grunden väldigt enkelt. Det tycker jag är jätteviktigt.

Anna Orrghen: Är det någonting som du har tänkt på hela tiden eller har det kommit i och med att du har arbetat?

Monica Bratt: När man började i den här branschen fanns det inte sådana tankar överhuvudtaget. Jag menar det var ju så totalt. Stordatorn kunde inte leverera någonting sådant. Sen kom terminalerna och där jobbade jag aldrig. Jag har aldrig jobbat med gränssnitt i terminalmiljön utan där jobbade jag bara med batchprogrammen. Jag inte involverad i den inmatningen. Katalogisatörerna fick överge sina blanketter så småningom för att sitta och mata in själva i terminalgränssnitt vilket de gör fortfarande på samma sätt, men där har jag aldrig varit involverad utan det har varit mer i outputen av det de har gjort som är min grej. Men sen när jag flyttade över till verksamheten blev vi först Macifierade, då skulle man försöka utnyttja den världen. Kunna jobba mer i Office och plocka ut informationen ur databasen, till exempel, för vidare bearbetning i andra program. Vi jobbade mycket med UN, utländska nyförvärv. Den innehåller väldigt mycket diakriter, vet du vad det är för någonting?

Anna Orrghen: Nej.

Monica Bratt: Det är icke väst-europeiska tecken med massa accenter och så vidare. Vi kodar ju väldigt mycket. Vi har inte gett oss in på andra skrifter, man har translittererat det hela, men vi kodar så man kan faktiskt få ut en translittererad version med alla sina krumelurer hit och dit. Det har varit en grej för oss att alltid göra så, det har vi kunnat från första början. När jag började här hade vi en radskrivare, det var alltså en kedjeskrivare och där bytte man kedja beroende på vad det var för slags utskrift. Om det var fakturor var det bara a till ö och knappt ö som fanns. Men när vi skulle skriva ut från vår bibliografiska information bytte vi till en kedja som hade en uppsättning med tecken. Dels hade den naturligtvis vanliga bokstäver men sen hade den också ett skift med alla möjliga konstiga diakriter så man kunde styra den här radskrivaren så att den stod stilla. Alltså, samma rad kunde skrivas hur många gånger som helst egentligen. Det vill säga, först kunde du skriva ut tecken, sen kunde du skriva raden ovanför med en accent som hänger där, när du skriver raden under stå kvar. Man kombinerade hela tiden tecken, precis som du gör när du skriver i Word. Om du exempelvis ska skriva ”e” med accent så skriver du först, jag tror man måste göra ”e” först och sen accenten. Då står den stilla, den matar ju inte. Principen är densamma bara det att radskrivaren skriver en rad i taget, tjong bara. Vi har alltid haft det på det viset. I alla fall – när vi kom över i Mac-miljön tog vi hand om den produktionen. Det var också beroende på att vi lade ned stordatorsystem, Bull-maskinen som hade kört den här gamla programvaran och gick över i Oracle-miljö och Unix-miljö, och då ville man inte ta med de programmen och konvertera dem för det var väldigt komplicerade program och skulle kosta hur mycket som helst och man kunde inte heller se någon framtid i det. Man måste ju sätta gränsen, och den tekniken är gammal, den kan vi inte föra över. Så är det bara. Men vi hade behov av att tillverka de här produkterna i alla fall och då finns det andra, Desktop Publishing produkter som hanterar alla typsnitt. Vi beställde speciella typsnitt från Tyskland för att ta hand om vietnamesiska tecken. Där började jag också komma in. Då plockade vi ut informationen från databasen och behandlade det lokalt istället, och sen har det utvecklats.

Anna Orrghen: Har ni haft mycket samarbete med andra företag eller andra institutioner? När jag har intervjuat folk som har arbetat LIBRIS som var verksamma som bibliotekarier både före och efter att datoriseringen kom har de berättat om att de genom LIBRIS fick ett annat samarbete biblioteken emellan. Dessförinnan var man sig själv nog. Hur har det varit för er?

Monica Bratt: Från början var vi ägda av våra kunder, så det blir en väldigt annorlunda situation. Vi skapades ju för sambindningen, för att man skulle kunna göra gemensamma beställningar, katalogkort och sådana saker.

Anna Orrghen: Sitter det programmerare ute på folkbiblioteken som du har haft kontakt med?

Monica Bratt: Nej.

Anna Orrghen: Det är du som finns här som har gjort saker för dem?

Monica Bratt: Ja, det är det. Vissa stora bibliotek som Malmö har en IT-avdelning i någon mening som tar sådant ansvar och kan utvärdera. Jag tror inte de tillverkar program. Men, nej, jag har alltid varit väldigt intern.

Anna Orrghen: Hur har ni fått kunskap om teknisk utveckling och nya vetenskapliga rön? Har ni gått kurser?

Monica Bratt: Ja, under stordatortiden hade vi en väldigt aktiv drift- och teknikavdelning som bevakade utvecklingen mycket väl och de var väldigt duktiga och det spillde över.

Anna Orrghen: Åkte ni på studiebesök?

Monica Bratt: Nej. De åkte naturligtvis till konferenser och kollade upp, det var ju tekniksidan. Men som programmerare blev vi tilldelade miljön. Det låter lite konstigt kanske men i en så pass stor verksamhet kan man inte ha all kompetens utan då fanns det någonting som hette systemprogrammerare. Det var de som var väldigt nära maskinen, såg till att systemet fungerade, tekniken. Sen var det applikationsprogrammerare. Det var sådana som jag. Det skiljde man på, det är helt olika saker. Det var systemprogrammerare som bevakade tekniken och byggde nätverk och sådana saker, kan man väl säga.

Anna Orrghen: Fanns det vissa tidskrifter som ni läste?

Monica Bratt: Ja oh ja, det gjorde vi.

Anna Orrghen: Vilka var det?

Monica Bratt: Jaaa, vad fanns det för någonting? *Computer World* fanns på den tiden. Det fanns en hel del, men jag kommer inte ihåg exakt vad de hette.

Anna Orrghen: Var det mest utländska eller svenska?

Monica Bratt: *Dagens Industri* vet jag att vi hade, där var det en hel del. Det fanns rätt många, dels amerikanska tidskrifter, naturligtvis. Vi var säkerställda med det.

Anna Orrghen: Avslutningsvis undrar jag om det är någonting som vi inte har pratat om men som du tycker är viktigt att ta upp när du tänker tillbaka på den här tiden?

Monica Bratt: Man kan säga att det har varit en alldeles fantastisk utveckling på den här tiden. Det är helt otroligt, det är det definitivt.

Anna Orrghen: Med tekniken?

Monica Bratt: Ja, absolut. Det är ju helt fantastiskt egentligen.

Anna Orrghen: Vad har det inneburit för dina arbetsuppgifter?

Monica Bratt: Det var som jag sade innan. Det har blivit enklare på ett sätt eftersom man har sluppit det här att kunna riskera att kvadda en stordator. Det var inte så kul när man gjorde det. Arbetsmiljön var inte så kul heller. Att exekvera programmen var väldigt tidskrävande och det kolliderade med driften och det kunde innebära att man var hänvisad till kvällar och nätter och det var inte så kul, precis. Det var väldigt jobbigt på det viset.

Anna Orrghen: Var det självklart att man skulle arbeta på natten?

Monica Bratt: Ja, det var det. Arbeta på natten och ställa upp igen på morgonen. Just sådana saker är en väldig lättnad, att det är borta. För det är ingen bra arbetsmiljö för någon. Man hade också den konflikten med drift och utveckling för driften tyckte att man störde hela tiden. Då hade de ett schema över när man fick köra. Hade man en halvtimme mitt på dagen när man fick köra tester fick man rusa in i maskinhallen och göra det och sen åkte man ut igen så det stänkte om det. Sådana grejor var det. Det var väldigt noga planerat allting, hur maskinerna skulle användas, som sagt, när man kunde få sig en halvtimme tilldelad och sedan skulle det köras någonting annat som tar tid. Det var jobbigt.

Anna Orrghen: Man var mer beroende då?

Monica Bratt: Ja, tänk dig om du ska laga mat och du har tillgång till spisen en halvtimme mellan klockan tio och halv elva. Är du klar då så är det bra, är du inte det så åker du ut i alla fall.

Anna Orrghen: Då måste du ha gjort alla förberedelser innan, alla äggen är öppnade och kakburkarna framställda?

Monica Bratt: Ja, ungefär. I och med att terminalerna kom underlättades ju det och maskinerna blev annorlunda. Då kunde datorerna köra mer än en uppgift samtidigt. Det kunde de inte från början. Det gjorde att den miljön förändrades så att man kunde sitta och köra sina tester som utvecklare samtidigt som man körde driften också. Beroende på att tekniken hade utvecklats så väl blev det skyddade bitar så man inte kunde kvadda hela systemet när man gjorde en idiotsak. Bara en sådan sak gjorde att det blev väldigt annorlunda. Det här att slippa sitta och stansa hålkort var också väldigt förnämligt. Det hände jättemycket.

Anna Orrghen: När man pratar om datorer finns det ibland rationaliseringstankar. Fanns det någon rädsla för eller tankar kring att man skulle rationalisera bort sig själv?

Monica Bratt: Inte som programmerare, inte en chans.

Anna Orrghen: Var de andra rädda för att ni skulle rationalisera bort dem?

Monica Bratt: Man var inte så nära verksamheten överhuvudtaget. Men naturligtvis måste de tankarna ha funnits inom verksamheten, ”datoriseringen gör att mina arbetsuppgifter försvinner, vad händer då med mig?” Det är självklart. Men hitintills har det väl egentligen inte medfört att det blev någon neddragning. Det behövdes tvärtom mer folk istället. Det är precis som nu när man har allting i digitaliserad form, vi gör av med mycket, mycket mer papper än någonsin. Skriver ut, skriver ut, skriver ut, skriver ut, skriver ut. Innan fick man ett papper och så fick man ha det, man kunde anteckna på det och vad som helst. Men nu kan du ju skriva ut, du gör någon liten ändring och så skriver du ut och så tio stycken som skriver ut samma. Det papperslösa kontoret, vad är det för någonting? Det finns ju inte. Och den här övertron på att man kan jobba mot en skärm, så är det inte. Du ser inte alls samma saker om du tittar på en skärm jämfört med att du har papperet i handen. Papper kan du anteckna på, du ser på ett helt annat sätt, du kan lägga ihop flera papper bredvid varandra och anteckna och jämföra.

Anna Orrghen: Fanns de visionerna om att vi skulle vara papperslösa när du började?

Monica Bratt: Ingen aning, så långt tänkte man inte. Man var så ung. Då var man bara fascinerad över tekniken och att man kan göra en massa saker. Det var egentligen det det handlade om då.

Anna Orrghen: När man flyger från Arlanda kan man numera checka in själv. Nu vet jag inte om de har sagt upp personer på grund av det, men resultatet är att det är väldigt många anställda som måste finnas tillhands ändå för att hjälpa till. Man behöver en människa för att be om hjälp.

Monica Bratt: Ja, visst. Så är det. Som jag sade innan så är min mening att datorer är till för att stödja, att ta bort det belastande, tunga, trista rutinarbetet. Det kan de göra, men du låter människan fatta besluten. Där har man vunnit jättemycket. När man frigör arbetskrafter från sådant som maskiner kan göra mycket bättre kan man ägna sig åt kreativa aktiviteter istället. Du vet hur katalogkort såg ut. Först skrev någon en master och sen trycktes de. Hur kul var det egentligen? Och så var det någon som gjorde något fel någonstans och då får man göra om alltsammans igen. Där har man förenklat väldigt, man har sluppit allt det här frustrerande omgörandet. Har jag kastat om ”m” och ”n”, måste jag börja om från en vecka tillbaka ur vad fasen som helst. Sådant där är mycket enklare att hantera idag. Och då kan man ägna den tiden åt vettigare saker, där har du en fördel. Den typen av arbete har bara varit belastande för människor. Jag tycker det är fel att man har slängt ut en massa kontorspersonal. Det är helt vansinne att göra det och tro att var och en fixar allting, så är det ju inte. Min äldsta dotter är patentkonsult och tidigare har hon jobbat på en patentfirma. Då hade de assistenter och patentkonsulterna fick absolut inte skriva någonting överhuvudtaget utan det var assisterna som gjorde det, för de visste exakt hur det skulle se ut. För en patensansökan är en väldigt formell grej. Det är väldigt viktigt och det behärskade inte konsulterna, de hade en helt annan kompetens. Jag tycker den insikten är väldigt bra. Jag menar, jag kan min grej men jag kan inte allt för det. Jag

kan inte redigera, jag har ingen blick för det, och så vidare. Att slänga ut sådant är vansinne. Det ser man också på väldigt mycket dokument som produceras som ser alldeles för jäkliga ut. De är nästan inte läsbara. Men jag tror att vi kommer att få en tillbakagång. Så är det, tes, antites. Sen kan man också säga det här om Officepaketet, det rymmer hur mycket som helst. Det är en alldeles fantastisk produkt. Men hur många kan särskilt mycket av det. Man kan inte utnyttja det och det är tyvärr också så att de flesta är inte kapabla till att utnyttja det heller. För att ska man kunna utnyttja det måste man för det första veta vad ska man göra, vad är min uppgift. Först när man vet det kan man kanske ta reda på vilka funktioner som finns inom ett Officepaket så att jag kan använda det, och det är inte lätt att göra det. Det är hur svårt som helst.

Anna Orrghen: Har dina arbetsuppgifter förändrats så att du behöver kunna mer idag, eller mer av lite av varje?

Monica Bratt: Ja, det är klart. Jag har naturligtvis lärt mig en massa om hur du kan utnyttja Word, Excel och så vidare. Men jag gör det hela tiden från min programmerar-aspekt, det sitter i ryggmärgen. Jag är skolad som systemerare/programmerare. Dels genom min akademiska utbildning och sen genom erfarenheten också. Och jag tror att det är rätt stor skillnad på dem som har kommit senare. De har inte lärt sig att man måste lyssna på vad användaren/beställaren säger och så måste man hela tiden ifrågasätta ”vad är det de säger?” ”Menar de det de säger eller är det egentligen någonting annat?” Det här att ställa en fråga till och kunna se sambandet. Det kan man inte begära från en som är i verksamheten. Den kan inte se sambandet, förstår inte det. Utan det sitter i mitt yrke som systemerare/programmerare. Att kunna se sambandet och kunna lyssna, ”vad är det människan säger för någonting?” och tänka efter ”nej, men det här stämmer nog ändå inte”. Sen får man ställa följdfrågor och försöka få fram någonting som egentligen är det man vill ha. Sen har du också det att användaren, eller beställaren, många gånger inte alls vet vad det finns för möjligheter. Där kommer också mitt ansvar in. Och det tycker jag man har missat väldigt mycket i senare utbildningar. De har inte den inställningen. Antingen är det fel människor som blir programmerare, eller så har man missat det i utbildningen. Det kan vara vilket som. Vi har haft olika sätt att jobba. Från början när jag jobbade här var det inte så stort. Jag höll på att säga att man satt i knäet på verksamheten. Och då hade vi ett väldigt tätt samarbete. Sen ändrades det för att det skulle skrivas beställningar och vi fick en beställning på bordet, ”gör det här”, och man fick egentligen inte påverka. Såg man att, ”nej men herre gud, det här är ju helt åt skogen”, så kan man inte göra något. Men i och med att det var ett sådant litet företag kunde man i alla fall gå upp och säga ”men herre gud så här kan du inte mena att vi skall göra”, ”nej självklart inte”. Det var egentligen ändå att överträda befogenheterna, men det hade ingen betydelse här, vi var så små. Jag har också kunnat märka att det kan finnas ett visst förakt för verksamheten hos vissa IT-folk som anser sig vara väldigt mycket bättre och tror att de ska skapa nytt Officepaket, ungefär. Istället för att se sig som ett stöd för verksamheten. Det är synd att de blir på det viset. Den inställningen hade man inte förr. Som sagt, det kan vara utbildningen eller fel typ av människor som söker sig till jobbet. Det kan man inet veta, för människor är olika funtade.

Anna Orrghen: Ja, jag får tacka så hemskt mycket.

Monica Bratt: Ja, får se om du fick något användbart.